

Nr 115.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till anskaffning av motorbåtar för tullverket; given Stockholms slott den 21 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför.

De fortskaffningsmedel av olika slag, vilka erfordras för patrulleringar och annan bevakningstjänst inom tullverket, anskaffas och underhållas i viss omfattning av vederbörande tulltjänstemän själva. För materielens tillhandahållande åtnjuta tjänstemännen ersättning av statsmedel i form av lega, som bestrides från tullverkets omkostnadsanslag. För att giva tulltjänstemännen möjlighet att erhålla lån för anskaffande av motorbåtar eller för reparation eller ombyggnad därav inrättades år 1934 en tullverkets båtlånefond (prop. nr 171, r. skr. nr 330). Medel till fonden ha anvisats å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket genom reservationsanslag för budgetåren 1939/41 å sammanlagt 350 000 kronor. Från och med den 1 juli 1945 ha de i båtlånefonden redovisade tillgångarna utbrutits ur fonden för förslag till statsverket och utgöra nu en särskild statlig utlåningsfond.

I skrivelse den 10 december 1946 har *generaltullstyrelsen* anförut, att de till båtlånefonden anvisade anslagen å sammanlagt 350 000 kronor kunde förutsättas icke bliva tillräckliga för det med anslagen avsedda ändamålet, samt hemställt om ökning av nämnda fond. Styrelsen har därvid framlagt ett program för anskaffande av legobåtar samt därom anförut.

Förutom tullverket tillhöriga båtar disponeras för kustbevakningstjänst dels motorbåtar, tillhandahållna av kustbevakningstjänstemän mot lega (legomotorbåtar), dels från privatpersoner förhyrda motorbåtar. Legobåtsmaterielen har sedan ett flertal år varit föremål för en planmässig modernisering i enlighet med de riktlinjer, som angävos i styrelsens skrivelse till Kungl. Maj:ten den 28 oktober 1939 angående ytterligare anslag till tullverkets båtlånefond, och torde nu uppfylla de krav, som numera böra ställas på kustbevakningens tjänstebåtar. Beträffande den förhyrda båtmaterielen är förhållandet mindre tillfredsställande. Sedan drivmedelsrestriktionerna hösten 1945 upphävts och den privata motorbåtstrafiken kraftigt ökats, hava betydande svårigheter uppstått att anskaffa båtar, vilka mot hyra kunnat ställas till kustbevakningens disposition. I de fall, då sådana kunnat uppbringas, hava dessa beträffande såväl fart som inredning icke alltid varit lämpade för sitt ändamål. Med hänsyn till dessa för kustbevakningens effektivitet menliga förhållanden, vilka på grund av nuvarande stora efterfrågan på motorbåtar synas icke komma att ändras inom rimlig tid, har styrelsen ansett det nödvändigt att snarast göra sig oberoende av den förhyrda båtmaterielen och ersätta den med legobåtsmateriel. För detta ändamål har styrelsen låtit dels uppgöra plan för byggandet av ytterligare legomotorbåtar, dels utarbeta ritningar till lämpliga sådana båtar.

Vid planen uppgörande har ansetts lämpligt att indela tullverkets legomotorbåtar i fyra klasser (betecknade lmb I—IV), alltefter båtarnas av områdets beskaffenhet betingade egenskaper. Klassen lmb I omfattar de största legomotorbåtarna, avsedda för havsbandet och öppen sjö; dit räknas jämväl ett stort antal i tjänst varande tulljakter av viss typ, om vilken goda erfarenheter vunnits. Farten beräknas bliva ca 10 knop. Kostnaden för hithörande båtar beräknas komma att uppgå till 35 000 kronor per styck. Klassen lmb II omfattar för patrulltjänst i skärgård avsedda båtar, till storlek mindre än lmb I. Farten beräknas bliva 12—14 knop. Kostnaden uppskattas till 17 000—20 000 kronor per styck beroende på erforderliga variationer i inredning och utrustning. Klassen lmb III omfattar ett för kustbevakningen nytt slag av båtar, vilka beträffande storlek och användningsområde motsvara men beträffande fart äro överlägsna lmb II. De beräknas kunna göra cirka 20 knop. Kostnaden beräknas uppgå till cirka 25 000 kronor per styck. Till klassen lmb IV räknas slutligen mindre båtar av sinsemellan olika typ, avsedda för lokalt bruk och med begränsad fart och sjövärdighet. Kostnaden torde komma att utgöra 4 000 à 14 000 kronor per styck.

Nybyggnadsplanen omfattar 9 lmb I, 8 lmb II, 4 lmb III samt 3 lmb IV till en sammanlagd kostnad av 600 000 kronor. Enligt sedermera tillhandahållna uppgifter har man emellertid att räkna med en ytterligare kostnad av 10 000 kronor per styck för lmb I och 5 000 kronor per styck för lmb III, varför sammanlagda kostnaden skulle uppgå till omkring 650 000 kronor. Generaltullstyrelsen beräknar, att planen skall vara fullföljd omkring 1950. Under innevarande budgetår ha redan levererats 2 lmb II och kontrakt tecknats för ytterligare 6 lmb II, av vilka 2 dock beräknas komma att levereras först un-

der budgetåret 1947/48. Under löpande budgetår komma vidare att levereras 2 lmb IV. Under budgetåret 1947/48 avses skola förvärvas — förutom nysnämnda 2 lmb II — 1 lmb I, 1 lmb III och 1 lmb IV. Under förutsättning att denna anskaffning skulle finansieras medelst lån från båtlånefonden har generaltullstyrelsen beräknat det erforderliga nytillskottet av medel till fonden till 100 000 kronor för nästa budgetår.

Sedan emellertid fråga uppkommit att helt eller delvis ersätta legobåtarna med av tullverket ägda båtar, har inom generaltullstyrelsen den 27 januari 1947 upprättats en promemoria med utredning om hur en sådan ändring skulle påverka tullverkets anslagsbehov för budgetåret 1947/48. Promemorian innehåller bland annat följande:

Vid kustbevakningen finnas för närvarande i tjänst 42 legomotorbåtar med ett beräknat värde den 1 juli 1947 av cirka 350 000 kronor. Av detta belopp komma 285 000 kronor att hänföra sig till 23 båtar av i generaltullstyrelsens förenämnda skrivelse angivna klasser I och II och återstoden till klass IV. Dessutom är för närvarande under byggnad eller planeras anskaffande av 2 legobåtar av klass IV till en sammanlagd kostnad av 18 000 kronor.

En avveckling av legobåtssystemet skulle enligt promemorian påbörjas den 1 juli 1947 och omfatta i första hand båtar, som i generaltullstyrelsens förenämnda skrivelse betecknas med klasserna I, II och III. I skrivelsen omnämnd plan för nyanskaffning av legobåtar har förutsatts icke skola rubbas. I promemorian ha framlagts fyra alternativa förslag till avveckling av legobåtssystemet för kustbevakningens vidkommande.

I *alternativ 1* angives såsom förutsättning, att legobåtssystemet beträffande båtar av klasserna I—III avvecklas successivt från den 1 juli 1947. Som följd härav skulle de för budgetåret 1947/48 planerade legobåtar, vilka ännu ej kontrakterats, anskaffas för tullverkets egen räkning. Kostnaden för under byggnad varande eller kontrakterade sju legobåtar (därav 6 av klass II och 1 av klass IV) jämte en icke kontrakterad mindre legobåt av klass IV har beräknats uppgå till 117 000 kronor. För gäldande av denna kostnad samt tillgodoseende av lokaltullförvaltningens och gränsbevakningens behov och vissa reparationskostnader m. m. för i bruk varande legobåtar har förutsatts behov av ett investeringsanslag å 25 000 kronor till båtlånefonden för budgetåret 1947/48. Generaltullstyrelsens program till nyanskaffning av legobåtar upptar för samma budgetår tre båtar av klass I och tre båtar av klass III till en sammanlagd kostnad av 225 000 kronor. Kostnaden för inlösen av en legobåt av klass I, då innehavaren av densamma den 1 juli 1947 avgår med pension, har beräknats till 10 000 kronor. Enligt dessa beräkningar skulle alltså till anskaffning av motorbåtar för tullverket för budgetåret 1947/48 behöva anvisas ett anslag å 235 000 kronor.

Enligt *alternativ 2* skulle — utöver i alternativ 1 angivna båtar — 6 under byggnad varande eller kontrakterade båtar av klass II övertagas av tullverket från den 1 juli 1947. I så fall skulle anslag till båtlånefonden för budgetåret 1947/48 ej vara erforderligt men i stället skulle anslaget till anskaffning av motorbåtar för tullverket behöva ökas med 115 000 kronor till 350 000 kronor.

Alternativ 3 avser dels anskaffande och inlösen av båtar enligt alternativ 2 dels ock inlösen av samtliga i tjänst varande båtar av klasserna I och II. Anskaffningsanslaget har därvid beräknats till $(350\ 000 + 285\ 000 =)635\ 000$ kronor.

Enligt *alternativ 4* slutligen föreslås dels anskaffande och inlösen av båtar i enlighet med alternativ 3 dels ock inlösen av samtliga kustbevakningens öv-

riga i tjänst eller under byggnad varande legomotorbåtar. Anskaffningsanslaget har under angivna förutsättningar beräknats till (635 000 + 65 000 + 18 000 =) 718 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har generaltullstyrelsen ansett nödvändigt att planera anskaffning av motorbåtar i syfte att vidmakt-hålla den betydande del av kustbevakningens båtmateriel, som icke utgöres av tullverket tillhöriga båtar (tullkryssare m. fl.). Anledningen härtill är närmast behovet att avveckla förhyrningen av privatägda båtar, vilken möter stegrade svårigheter. Då en inknappning av materielen med därav följande försvagning av bevakningskedjan runt kusterna icke är tillräddig, synas åtgärder i den av styrelsen förordade riktningen böra vidtagas. I nu förevarande sammanhang bör i första hand ståndpunkt tagas till den del av anskaffningsprogrammet, som avser beställningar för leverans eller påbörjande under nästa budgetår av sammanlagt sex båtar av klasserna I och III. Jag vill för min del förorda, att erforderliga medel härför anvisas.

I vad rör formerna för medelsanvisningen och anskaffningen har general-tullstyrelsen utgått från en fortsatt tillämpning av de under de senaste åren tillämpade reglerna, nämligen att befattningshavarna inom tullverket själva anskaffa hithörande båtmateriel med finansiellt stöd från staten över tullverkets båtlånefond och efterföljande bidrag till underhåll, förräntning och amortering i form av båtlega över tullverkets omkostnadsstat. Efter tillkomsten av dessa regler ha emellertid förhållandena ändrats i det att ökade anspråk måst ställas på materielen samtidigt som en allmän prisstegring ägt rum. Detta har medfört, att vissa båtar, som nu ifrågakomma till anskaffning, äro mycket kostsammare än de tidigare anskaffade legobåtarna. Då det ur olika synpunkter förefaller lämpligast, att tullverket självt förvärvar och håller båtar i de prisklasser, varom sålunda blivit fråga, har en begränsning av legosystemet ansetts böra tagas i övervägande.

För en dylik begränsning ha i förenämnda promemoria angivits fyra alternativ. Då legosystemet synes böra avvecklas i vad rör legomotorbåtar av klasserna I, II och III och avvecklingen bör genomföras utan alltför stor tidsspillan, synes det mig lämpligt att som utgångspunkt taga det i det föregående omnämnda alternativ 2. Enligt detta bör tullverket dels övertaga ansvaret för under byggnad varande eller kontraherade legobåtar av förenämnda klasser — givetvis under förutsättning av överenskommelse med de tjänstemän som tecknat beställningskontrakt — och dels självt beställa de ytterligare båtar, som enligt programmet skola anskaffas under innevarande och nästa budgetår. Vid sådant förhållande räknar jag med att för nästa budgetår ej erfordras nytt tillskott till tullverkets båtlånefond men att för anskaffning av motorbåtarna på riksstaten bör anvisas ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tullverket: Anskaffning av motorbåtar* för budget-
året 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 350 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen,
att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll
utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.
